No. 145. 1835.

BREDASCHE Staat-, Letterkundig- Nieuws- en Wetenschappelijk COURANT, Blad.

Donderdag 18 Junij.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT

Breda. — De belgische berigten blijven onbeduidend. Te Antwerpen was heden (16 *Junij*) de notering als volgt: Belg. 100 ½; 5 p. Metall. 101¼; Sp. *Guebhard* 44⅝; Perum. 43½, ½; Cortelin L. 32, 31⅝; Ungar. 16¼, ½; Nap. 91; Sicil. 92¼; Rom. L. 99⅝, id. te Antw. 96¼; Braz. 81, 80¼.

FRANKRIJK.

Parijs, den 14den Junij.

De bladen bebeiden heden niets naders over den bijstand welke Frankrijk aan de koningin van Spanje moet verleenen. Alleen vernam men, van Toulon onder dagteekening van den 9den Junij, dat de daar aldaar liggende linievaarten bevel gekregen hadden om zich gereed te houden binnen weinige dagen te vertrekken. Men zag de vaartuigen *de Rhone*, *Agatha*, *Fortune*, *Duquesne* en *Pluviers* bij de kust, die te zamen 2000 man aan boord namen; de twee stoomschepen voerts 1400, zoodat in 't geheel 3400 man regiment op Spaansche bodem kon zijn. Als zeker werd opgegeven dat de schepen *Tritog* en *Nestor* de beide eerste bataillons van gemeld legioen naar de balearische eilanden waren gaan overbrengen, en van daar het Spaansch garnizoen naar Spanje. De schepen *Duquesne* en *Iphigénie* zouden ook voor het transporteren der troepen gebruikt worden. Men wist nog niet hoe in het gemis van de troepen op de Afrikaansche kust te voorzien, doch dacht voor 't naast, dat het 12de regiment, waarvan een deel te Toulon ligt, naar Algiers zou worden overgevoerd.

Bijzondere berigten uit Madrid van den 6den Junij vermelden, dat de jongste gebeurtenissen eene verandering onder de leden der koninklijke familie hadden te weeg gebragt. De infant don *Francisco de Paula* bevond zich op het kasteel van Aranjuez, moet hij met de koningin over den te houden gang in de tegenwoordige crisis zou beraadslagen. Met gespannen verwachting werd het antwoord van het eerste aanzoek van het Franch Kabinet, te weten de Mr. Mons weigering, waarop men slechts ongunstig voorbereid was, zou het teeken voor eene nieuwe verwikkeling geven. De vrijwillige demissie van den heer *Martinez de la Rosa* was in dat geval zeker; geene halve maatregelen waren dan meer aan te wenden, en de heer *de Toreno*, den heer *Martinez de la Rosa* vervangende, zou om den staat te redden zich gedrongen zien den beroep op het overdreven patrietismus te doen. Wederlijk vermeldt het dagblad *Estafeta*, van den 7den, dat de heer *Martinez de la Rosa* den 5den zijne demissie als president van den raad had gegeven, doch dat dezelve door de koningin nog niet was aangenomen. Intusschen meende men dat het kabinet veranderd moest worden en werd reeds de heer *de Toreno* voor het presidentschap van den raad, de heer *Garcia Herreros* voor het ministerie van justitie en de markies *de Viluma* voor dat van binnenlandsche zaken aangeduid; terwijl een ander dagblad, *l'Echo*, de demissie van den heer *de la Rosa* bevestigende, daarbij voegt, dat de heer *Toreno* zich inmiddels met het interim van het presidentschap had belast, en voorts de heeren *Cano Manuel*, *Calatrava* en *Garcia Herreros* noemt als kans hebbende het ministerie van justitie te zullen aanvaarden, en de heer *Alvarez Guerra* de binnenlandsche zaken. Het laatstgenoemd blad houdt de vermoedelijke verandering in het kabinet voor een gunstig voorteeken, dat er met meer kracht zou gehandeld worden, waarbij, volgens hetzelve, het openbaar vertrouwen niet dan winnen kon.

De berigten uit Bayonne van den 10den luiden, dat de garnizoenen van Eybar en Palencia den 4den door den generaal *Espartero* waren afgetrokken en dezelve zich den 5den met een aantal stedelingen naar Bilbao hadden begeven; ook te Durango waren er een aantal uitgeweken, zoodat men rekende dat er wel 1200 personen te Bilbao waren binnengekomen.

Te Pampeluna was een opstand uitgebroken, ten gevolge van verdeeldheid tusschen de stedelingen en kort nadat de order van *Valdez* tot ontruiming der garnizoenen van Navarre was uitgegaan.

Het garnizoen van Irun had bij het verlaten der stad nog een stuk geschut willen meêvoeren en was slechts met moeite daarin geslaagd.

Al de goederen en voorwerpen naar Navarre en Guipuzcoa bestemd, moesten thans in handen der karlisten vallen. De fransche liniebeambten hadden dan ook in last gekregen, niets meer te laten passeren.

Eindelijk melden brieven van de grenzen, dat *Zumala Carregui* na zijnen rug gedekt te hebben, met 10,000 man en 500 paarden op Bilbao was afgegaan en dat deze stad, zoo *Valdez* haar niet spoedig te hulp kwam, voorzeker in zijne handen zou vallen. Men trachtte haast, zoo veel de tijd toeliet, eenigzins te versterken, en was de stedelijke militie onder de wapenen geroepen.

— De zitting van het hof der pairs van gisteren is geëindigd met een bevel van den president, dat er een onderzoek te Lyon zou geschieden omtrent de plaatselijke gesteldheid van twee huizen, gelegen al of niet dendmarkelijke deelhebbing van den beklaagden *Pontard* zou moeten blijken. De volgende zitting werd opdingsdag aanstaande bepaald.

— De kamer der afgevaardigden heeft zich gisteren met het onderzoek van petitien bezig gehouden, waarvan slechts twee de aandacht trokken. Bij de eerste werden door zekeren heer *Mesnier* nieuwe strafbepalingen op het duel verlangd. De heer *Dupin* nam te deser zake het woord en betoogde dat, schoon zelfs het duel voorstanders vinden, in de kamer eene andere stemming bovendrijven. Hetzelve was slechts eene barbaarsche gewoonte, die de tijden geschikt toen de wetten krachteloos waren, en men zichzelven regt moest zien te verschaffen. In den tegenwoordigen tijd werd iemand naar de wetten gestraft, die uit overijling een ander een vuistslag gaf, en het veel erger geval, dat men zijn evenmensch het leven benam, verlangde men dat ongestraft zou blijven; het kwam de weigeving toe om in dit kwaad te voorzien en strafbepalingen desnoods vast te stellen; en de heer *Dupin* stelde alzoo voor, dat gedachte petitie aan den grootzegelbewaarder zou gezonden worden, waartoe de overgroote meerderheid dan ook besloot, schoon de heer *de Laborde*, het duel als ongelukkige, maar verschrikkelijke noodzakelijkheid in den tegenwoordigen staat der maatschappij noemende, voorstelde, omtrent het verder tot de orde van den dag over te gaan. De andere petitie betrof eene reclamatie van zekeren *Pasqualin*, dat er gevolg moest gegeven worden aan de verderingen van den poolschen vorst *Lubecki*.

— Men heeft opgemerkt dat de russische zaakgelastigde de heer *Dem* gisteren met zijn lang onderhoud met den koning besloten. Zoowel bij dit als het *Matuschewitz* vertoonden zich in den laatsten tijd veel ijver.

(Heden ontbreekt ons den Zaadag geene Londensche tijding.)

NEDERLANDEN.

Zwolle, den 17den Junij.

Volgens berigt uit Stettin zijn de prins en prinses *Frederik* der Nederlanden, in gezelschap van den Pruisischen kroonprins, die eene militaire inspectiereis door Pommeren ondernomen, aldaar den 9den dezer uit Berlijn aangekomen, en na van Z. K. H. afscheid genomen te hebben, met het stoomschip *Iechora* naar Petersburg vertrokken.

— Men schrijft van den Helder dd. 15 deze, dat H. M. fregat *Medusa*, kapt.-luit. *van Dura*, benevens Z. M. stoombot *Curaçao*, kapt.-luit. *Le Jeune*, dien dag uit Texel naar Hellevoetsluis zijn gezeild.

— Zaturday namiddag is te Rotterdam met het beste gevolg van de werf *de Noorstigheid* van stapel gelaten het schoenerschip *Dolphijn*, gebouwd door de scheepsbouwmeesters *de Jong* en *Kortekaas* en *Anthony*.

— Uit Utrecht schrijft men het navolgende: „Wij vernamen met genoegen, dat H. M. de koningin, op het aan Hoogstdezelve aangeboden verslag der verrigtingen van *de Maatschappij van Weldadigheid* binnen deze stad, over het dienstjaar 1834, van blijke van Hoogstderzelver tevredenheid en belangstelling in deze nuttige inrigting, aan het bestuur dier Maatschappij wederom heeft doen toekomen eene gift van *twee honderd gulden*; terwijl dezelve Maatschappij in het vorig jaar ook door Mevrouw de Prinses *van Oranje* met een geschenk van *honderd gulden* is vereerd geworden.

— Uit Haarlem schrijft men van Zondag 14 Junij:

„De verbazende menigte bezoekers van de omstreken van Haarlem op Pinkstermaandag jl., blijkt uit de opgave, dat er des avonds tusschen 6 en 9 ure, 22 gewone trekschuiten, waarvan iedere ten minste 80 passagiers bevatte, naar Amsterdam terugkeerden, dat de menigte snorwagens onophoudelijk en vol geladen heen en weder reden, en dat men des avonds tusschen half 8 en half 10 uur, driehonderd zes-en-tachtig rijtuigen, naar Amsterdam gaande, geteld heeft. Van deze 386 rijtuigen waren er 4en minstens 250 die tusschen de negen en twaalf personen bevatteden. Voeg hierbij de boeiers en schuiten die van den Zaankant gekomen waren, verder de Haagsche trekschuiten en diligences, en eindelijk de menigte kleine Hollandsche wagens, en men zal zich een denkbeeld kunnen maken van hetgeen er des zomers in de logementen in en bij Haarlem omgaat.

— Van den 16den April tot den 15den Mei zijn te Keulen en in de nabijheid aangekomen 489 geladen schepen en 152 afgevaren. Onder de eerste waren er 4 van Amsterdam met 13075 centenaars, 7 van Rotterdam, met 25479 centenaars, 1 van Antwerpen met 2489 centenaars, terwijl met de Nederlandsche stoombooten waren aangebragt 7923 centenaars. Voorbijgevaren naar Mainz 5, van Amsterdam, met 1731 centenaar, 3 van Rotterdam, met 1077 centenaars; naar Mannheim 5, van Amsterdam, met 1568 centenaars en 3 van Rotterdam, met 9478 centenaars; naar Frankfort 1, van Amsterdam, met 240 centenaars en 2 van Rotterdam, met 6093 centenaars; naar Coblentz 1, van Amsterdam, met 1515 centenaars en 2 van Rotterdam, met 2908 centenaars.

— De overstroomingen van de rivieren in het zuiden van Frankrijk hebben ook vooral aan de, aan de Garonne gelegen stad Toulouse belangrijke schade toegebragt. Volgens een berigt van daar werden door de kracht des waters verscheiden houtstapels, benevens de hangende brug weggerukt, en verloor de steenen brug twee harer bogen. Vijftig huizen langs de rivier werden vernield. Ook in den omtrek moet de geleden schade zeer aanzienlijk geweest zijn. Des anderen daags keerde de rivier in haar bedding terug. — Onderscheiden gemeenten in het departement Corrèze waren daags te voren door geweldigen hagelslag bezocht geworden; er vielen, volgens de berigten, stukken ijs, die meer dan een pond wogen. De daken der meeste huizen werden verbrijzeld en alle veld- en tuingewassen vernield; eene menigte vee in de weiden verloor het leven en verscheiden menschen bekwamen zware verwondingen.

— Uit Stockholm wordt gemeld, dat de Koning tegen St. Jan eene reis naar Noordland ondernemen en zelfs Noord-Bothnien bezoeken zal, hetgeen sedert *Karel XI* door geenen Zweedschen Koning is geschied.

Tusschen Uddewalla en het Wenersmeer is men voornemens een kanaal aan te leggen.

Twee Stockholmsche couranten, de *Nya Argus* en de *Stattstidning* zijn wegens beleedigende uitdrukkingen tegen leden der kamers in staat van beschuldiging gesteld.

Het *Journal des Débats* behelst weder een betoog over de Spaansche interventie, waarin dit blad deszelfs weerzin nogmaals niet verbergen kan, dat tot eene niet-tusschenkomst is besloten, waarvan het alsnu de gevolgen voor rekening der oppositie wil laten. De opmerking makende dat het voor de eerstemaal is, dat de staatkunde van het gouvernement volkomen overeenstemt met de openlijk geuite meening der oppositie, zegt het verder, dat de beginselen die het gouvernement en de oppositie bewogen hebben om zich tegen de interventie te verklaren, daarom niet dezelfde zijn; beide hadden hunne bijzondere redenen, maar daar deze in dit geval tot denzelfden uitslag hadden geleid, kon men met grond zeggen, dat nu ook de staatkunde van de oppositie van deze zaak de strenge beoordeeling der gebeurtenissen zou onderworpen worden. Nimmer was zij strenger in hare grieven geweest. Hare vrienden in Spanje riepen haar toe dat de tusschenkomst gebiedend gevorderd werd, wilde men niet aan de regeringloosheid alle prijs geven, die Spanje geheel kon doen verloren gaan, de oppositie meent dan waarlijk beter Spanje te dienen dan de Spanjaarden zelven, daar zij meer hoort te hebben, dat er om het regt en de hoop van don *Carlos* te niet te maken, slechts eenige stappen verder op den revolutionnairen weg moesten gedaan worden. Eene volksbeweging te Madrid en Barcelona zou alles redden. Wanneer een land in gevaar was dan had men een onfeilbaar redmiddel, dat van 1792. Dit alles volgens het *Journal des Debats*, de geheele staatkunde van de oppositie vatte de interventie-kwestie zich bij voorbeeld: eene revolutie te Madrid, de constitutie van 1812 geproclameerd, de Koningin verjaagd, een ministerie omvergeworpen, dat het groot ongelijk had het despotismus niet door de regeringloosheid te willen bestrijden, — en dan zou men op de volks-sympathie, opgeld en manschap hebben rekenen. In den geest van zich zoodanig voorstellen was het zeer gevaarlijk theorie geworden, dat men in oogenblikken van crisis anders in hevige maatregelen bij behoud kon vinden en toevlugt dier stelling hadde men steeds Frankrijk's voorbeeld in 1792 aan, en besloot dat de regeringloosheid het onfeilbare genesmiddel voor de volksrampen is; 't welk men in elk land en bij iedere omstandigheid steeds toepasselijk. De meening van het *Journal des Débats* daarentegen is, dat elke poging tot bevordering van de regeringloosheid in Spanje de zaak van het despotismus alleen begunstigen dan. Spanje's vrijheid werd slechts in het koninklijk statenleger in de regering der koningin gevonden; 't zij dat men de constitutie van 1812, of een schadelijk beeld van republiek wilde daarstellen, in beide gevallen zou men alleen de zaken van don *Carlos* bevorderen, de hartstogten opwekken zonder eenig nut, al hoogst doen stijgen. Wat er overigens gebeuren mogt, de oppositie bleef geene tusschenkomst gewild en wilde dit niet dat don *Carlos* te Madrid kwam; Spanje zou zijn gang, wist sterk genoeg zichzelven te redden, toen liet de revolutionnaire driften wat aangewakkerd worden. De gebeurtenissen, dus besluit het *Journal*, zal over de staatkunde der oppositie uitspraak doen; wij verzoeken haar slechts zich hare eigene gezegden indachtig te blijven, en hopen dat zij ons vooraf het ministerie de niet-tusschenkomst ten pligt gerekend te hebben, raadzaam het verwijt niet doet van niet te zijn tusschen beide gekomen.

Hetzelfde dagblad deelt voorts nog een tweetal berigten van de Spaansche grenzen uit de *Phare* van Bajonne en het *Memorial des Pyrenées*, beide van den 9den mede, en alles behalve gunstig luidende voor de zaak der Koningin Isabella. Het rede lijkste vindt men daarin vermeld, dat *Zumala Carreguy* bij een bevel van den 5den daar alle plaatsen in Navarre gezonden, alle manschappen van 17 tot 40 jaren onder de wapenen ten dienste van don *Carlos* heeft geroepen. Die zich wilden vervangen laten, waren gehouden 10 onces goud (850 fr.) te betalen. Men rekende dat door dien maatregel binnen kort het karlistisch leger nog met 17,000 man zou versterkt worden.

Voorts leest men in deze berigten: » Het gehucht van Villafranca heeft na een tiendaagsch bombardement en eene dappere verdediging zich tot de overgave genoodzaakt gezien; de meesten der soldaten hebben zich onder de vanen van don *Carlos* geschaard. *Espartero* die de plaats had willen te hulp komen met 2000 man, heeft zich op het oogenblik van 't gevecht van het grootste deel der zijnen verlaten gezien, en met moeite met het overschot Pampeluna kunnen bereiken.

» De Christinos hebben Elisondo, Urdach, Irun, Vergara en Tolosa ontruimd; al deze plaatsen zullen waarschijnlijk door de karlisten worden bezet. Te Bilbao verwacht men elk oogenblik eenen aanval; Vittoria moet ontruimd worden. De eenige plaatsen waar men sterke garnizoenen zal laten zijn St. Sebastiaan en Pampeluna. Voor zijnen aftogt van laatstgenoemde plaats heeft Espartero eene samenzwering onder de ingezetenen ontdekt, welke ten doel had de stad aan don *Carlos* in handen te leveren. Er hebben vele arrestatien plaats gehad."

DUITSCHLAND.

Frankenveste, den 14den Junij.

De Pruissische Staats-Courant berigt thans uit Töplitz van 4 Junij het volgende:

» Naar men vernemt zal, na het einde der in den nejaar te Kalisch plaats hebbende groote krijgsoefeningen, in de maand October aanstaande, eene bijeenkomst van onzen (den oostenrijkschen) keizer en het geheele keizerlijk gezien, met HH. MM. den keizer en de keizerin van Rusland, den koning van Pruissen en de meeste leden van het keizerlijk en koninklijk geslacht, alhier in Töplitz gehouden worden."

Volgens berigt uit Weenen van 6 Junij is ook de aartshertog *Frans Karel*, broeder van keizer *Ferdinand*, door den keizer van Rusland en den koning van Pruissen uitgenoodigd geworden, om zich naar Kalisch te begeven.

— De Russische groot-vorst *Michael* is den 6 dezer te Weimar gearriveerd en aan het hertogelijk hof afgestapt. — De aartshertog van Weimar wordt binnen weinige dagen van zijne reis naar Italie aldaar terugverwacht.

— Z. D. Vorst *Paskewitsch van Warschau* is, in den nacht van den 4den dezer, van Carlsbad te Wurtchen teruggekeerd.

— Ingevolge het verschil van gevoelen, dat in Baden bestaat over de vestiging tot het Duitsche tolstelsel behoort, is een koninklijk rescript verschenen, waarbij Z. M. den minister van financien, *von Baeckh*, den staatsraad *Jolly* en den geheimen secretaris *Gutenbrunn*, de door het hoofd benoemde commissarissen, om met de Staten over bedoelde vestiging te handelen, magtigt, om aan de kamers de verzekering te geven, dat men aan dezelve, in de zitting van 1839, het voorstel zal onderwerpen, hetzij om het traktaat van den 12den Mei van dit jaar voor twaalf opvolgende jaren van kracht te verklaren, hetzij om hetzelve met 1840 te doen eindigen.

In de zitting der Badensche tweede kamer van den 30sten dezer werd de voorzitter te kennen gegeven, dat de commissie, belast met het onderzoek van het tolverdrag, na gedurende 14 dagen, 7 of 8 uren daags vergaderd te hebben, haren arbeid volvoerd had, en in de volgende week haar verslag uitbrengen zoude. Tot nog toe blijkt het dus niet stellig, of die commissie zich werkelijk tegen de aanneming verklaard heeft, gelijk in bijzondere berigten uit Karlsruhe gemeld is geworden. In dezelfde zitting zijn eenige aantal verzoekschriften omtrent die zaak bij de kamer ingekomen, waaronder 25, die ten voordele van de aanneming luiden. Tot deze laatsten behoorde ook een van talrijke ondertekeningen voorzien verzoekschrift uit de stad Mannheim.

In de zitting der hessische standen van den 11den, werd rapport uitgebragt op een voorstel door een der leden gedaan tot invoering van een gelijk muntstelsel in de duitsche bondslanden. Schoon de nuttigheid der zaak erkend wordt, bij het rapport

de meening te kennen gegeven, dat men de zorg daarvoor geheel aan de regering hoort overlaten, daar ook, bij een der artikelen van de tolvereeniging de verpligting opgelegd werd, om aan de daarstelling van een gelijk stelsel van maten en gewigten te arbeiden.

— Te [illegible] is de Heer [illegible] baron *von Billing* uit Lissabon aangekomen.

De hertog *Maximiliaan van Leuchtenberg* deed thans eenen togt door het gebergte en zou later naar men verneemt eene reis naar Zweden ondernemen.

— De dagbladen van Modena van den 26sten maken weder gewag van het vonnis door de permanente militaire commissie over een zestal van hoogverraad beschuldigde personen gewezen. Het tegen drie dier personen uitgesproken doodvonnis heeft de hertog voor twee hunner in twintigjarige en voor de derde in levenslange galeistraf veranderd; ook de gevangenisstraf van een vierde werd verminderd.

— Uit Rome schrijft men van den 3den Junij, dat men aldaar uit Parijs met een courrier, die de reis te vijf en een' halven dag afgelegd had, de tijding had bekomen van de aanvaring der Spaansche koningin aan het fransch kabinet om gewapenden bijstand. Schoon men reeds door de jongste gebeurtenissen daarop voorbereid was, maakte het berigt zelve toch een' onaangenamen indruk, dewijl men voor de betrekking van den Heiligen Stoel met Spanje bij eene gewapende tusschenkomst vele nadeelen vreesde, en de gevolgen onberekenbaar achtte die zulk een stap voor Frankrijk, zelfs voor geheel Europa kon na zich sleepen. Men twijfelde echter nog aan eene regtstreeksche interventie. — Dom *Miguel* was uithoofde eener groote jagtpartij afwezend; vreemde bladen zouden daarin weder aanleiding vinden, om hem incognito in het Pyreneesche Schiereiland te laten aankomen. — De regering was thans over de gezindheid der Romeinen zoo volkomen gerust, dat men zelfs de opvoering vergunde van *de Stomme van Portici* heeft toegelaten; het publiek heeft electes de muziek bewonderd, zonder zich door de strekking van het stuk te laten hoeijen.

— Men schrijft uit Napels, van den 23sten Mei: » Sedert eenige dagen deed zich een zwaar gedruisch in het binnenste van den Vesuvius hooren; eerst gisteren heeft het teeken opgehouden. De verschrikkelijke hoeveelheid vulkanische stof, welke uit de van den 25sten Maart tot den 1sten April opeengevolgde uitbarstingen zijn voortgekomen, had zich rondom den nieuwen krater opgehoopt. Den 21sten dezer is die stoffe met een vervaarlijk geweld naar beneden in den vuurkolk gestort.

» Deze dikke rook steeg terstond daarna op, in de gedaante van eene zuil, welke, gelijk bij vorige verschijnselen, als naar den hemel scheen op te stijgen. Intusschen kon dezelve niet lang in die langzame rigting blijven. Een hevige wind deed de zuil westwaarts, en twee uren daarna was zij niet meer zigtbaar. Intusschen vertoonde de Vesuvius, bedurende nog enkele uren rond en regt, eene onverdragelijke zwaveldamp, welke zich wijd over het land verbreidde.

— Te Weenen waren den 6den de bank-actien op 1328 genoteerd.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Frankrijk. — De zoo dikwijls behandelde en inderdaad zeer belangrijke vraag, welke de onderwerpen van het middelbaar en hooger Onderwijs behooren te zijn, waarvan sommigen de oude talen, anderen de zoogenoemde exacte wetenschappen tot grondslag willen genomen hebben, is op den 29 Mei in de Kamer der Afgevaardigden te *Parijs* ter sprake gekomen, bij gelegenheid dat aldaar over het budget voor het Ministerie van Onderwijs is beraadslaagd. Verscheidene Afgevaardigden hebben het onderwijs van het Grieksch en Latijn, als grondslag van alle hoogere geestontwikkeling bestreden. Onder anderen liet zich de Heer DE TRACY, een bekend voorstander van het zoogenoemde Realismus, in dezer voege hooren: » De studie der Latijnsche en Grieksche talen is niet alleen onnut, maar ook dikwijls schadelijk. Het doet in jonge lieden denkbeelden opkomen, welke zij, wanneer zij in 't werkelijke leven treden, weder moeten afleggen. Het is reeds genoeg tegen deze studie gezegd, wanneer men toegeeft, dat men de denkbeelden, welke zij doet geboren worden, naderhand weder vergeten moet. Maar men vergeet ze niet eens altijd, er zijn karakters, waarin geen enkele indruk verloren gaat. De klassische studiën waren niet zonder invloed op de tijden van schrik, welke Frankrijk beleefd heeft. Velen waren alleen daarom onmenschelijk, omdat zij meenden zich daardoor als Stoïcynen te gedragen. Ieder herinnert zich nog die slaafsche navolgingen der [illegible], uitdenkingen en kleederdragt van de oudheid, welke onder [illegible] Bewind [illegible]. Een vertegenwoordiger van Tien bij verschillenden hunner aanhangmakende, die zich geleerd was, dat bij de wetten van Minos eens voor hem zou spreken, om de grondstellingen, waarop deze gebouwd waren, op *Frankrijk* toe te passen. Maar, tegenwoordig de meesten onzer groote schrijvers zijn in de school der ouden gevormd, 't is mogelijk, maar er zijn tegenwoordig groote Letterkundige werken in onze taal genoeg, om niet te behoeven naar *Rome* en *Athene* te gaan, te einde zich [illegible] meesterstukken van onzen leeftijd, dat de jonge lieden, in plaats van zich op een eervol bedrijf toe te leggen, zich overgeven aan heraenschimmen, en verwachtingen willen verwezenlijken, welke hen en de Maatschappij ongelukkig maken. De verkeerde rigting van het onderwijs is de hoofdoorzaak van de ongelukken van onzen tijd. Om de menschen godsdienstig te maken, moet men hun de wonderen der schepping leeren kennen. Daardoor worden zij zedelijk en zoeken zij in den arbeid het eenige middel om voort te komen. Gelooft zij de Minister, dien het gelukt een plan van onderwijs in te voeren, 't welk daartoe strekt." Onder degenen, die als Kampvechters voor het onderwijs der oude talen zijn opgetreden, hebben zich bijzonder onderscheiden, de Heer SAINT-MARC GIRARDIN en de Minister GUIZOT. Eerstgenoemde heeft onder anderen gezegd: » Men veronderstelt altijd, dat de Professoren menschen zijn, die tot waanzin toe verlieft zijn op het Grieksch en Latijn, eene soort van *Don-Quichotten* van alle oude schrijvers. Wat mij betreft, ik heb geene bijzondere voorliefde voor het Grieksch en Latijn, en zoo er nieuwere talen zijn, welke even goed de ontwikkeling van het verstand kunnen begunstigen, ik zal ze gaarne aanwenden, om het Grieksch en Latijn te vervangen. Hoe kan het verstand van den knaap ontwikkeld worden? Ziedaar de vraag, waar alles op neer komt. Of het door het Grieksch, het Latijn, het Duitsch, of welke andere taal gij wilt, geschiede, het verschilt weinig. Maar ik neem als beginsel aan, dat om het verstand van een kind te ontwikkelen, er eene taal noodig is. Taal-beoefening is de beste geestoefening, door haar ontwikkelen zich denkbeelden, en krijgt het verstand de vatbaarheid om met kennis begaafd te worden. Zullen wij nu het Grieksch, het Latijn, het Duitsch nemen?" Hierop antwoordde Heer GIRARDIN over, om de vraag van een zijner Medeafgevaardigden te beantwoorden: Waarom men die zoo nuttige taaloefeningen niet op de moedertaal toepaste. Hij bewerende, dat de beoefening der moedertaal geene kracht heeft om het verstand en den geest der leerlingen te ontwikkelen; omdat de *routine* daarbij nadeelig is voor den arbeid en de geest zich niet anders ontwikkelt dan door arbeid. Dit is ook het gebrek van alle talen, die te veel overeenkomst met haar hebben. Maar zoo men, bij voorbeeld, het Engelsch in de plaats van het Grieksch of Latijn wilde stellen, dan wilde hij bewegen, geene voorkeur aan de oude talen te geven. Ten aanzien van dit laatste punt verschilde de Minister GUIZOT van den Heer GIRARDIN. De Minister wilde niet toegeven, dat eenige taal bij het onderwijs de plaats innemen, welke het Grieksch en Latijn thans bekleeden. » Ik acht, zeide hij, de Engelsche en Duitsche Letterkunde zeer hoog; maar hebt gij vergeten, Mijne Heeren, wat de Grieksche en Latijnsche taal en Letterkunde zijn. Het is de taal, het is de Letterkunde der beschaving; door haar is de beschaving in Europa gekomen. Gij zelf, volk van den nieuweren tijd, zijt door die studiën in gemeenschap gekomen met de beschaving der oudheid en in het bezit van hetgeen zij u als erfdeel hebben nagelaten; en thans, als wildet gij, ik weet niet welken nieuwen val van Barbaren doen plaats hebben, zoudt gij die studiën, die talen willen laten varen, welke alleen door de Barbaren in de 4de en 5de eeuwen verschoont zijn. Bedriegt u niet, Mijne Heeren, de Hemel beware zelf dat ik ooit een van zulke der Wetenschappen zoude, of doen zoude willen verbannen; [illegible] ook de plaats is, welke zij reeds in onze studiën bekleden, dagelijks zullen zij eene nog grootere gaan omvatten: maar zoo dit ooit geschiedde ten koste der letteren, zoo de wetenschappen ooit het gebied gingen beperken van de Grieksche en Latijnsche letterkunde, waarmede de beschaving en de geest der nieuwe tijden is voortgebragt, dat zou het de ondergang zijn van het openbaar onderwijs, het zou de grootste vernedering, de grootste verlaging, de grootste afdaling van het menschelijk verstand zijn, welke de wereld immer gezien heeft." Nadat deze woorden met luide blijken van goedkeuring ontvangen waren, ging de Minister aldus voort, en met deze aanhaling eindigen wij het verslag van deze letterkundige discussie in eene openbare Staatsvergadering. » Om u tegen het Grieksch en Latijn, in te nemen, Mijne Heeren, heeft men u voorbeelden aangevoerd eener waanzinnigheid, welke sich bij sommigen van het verstand zoo hebben meester gemaakt, ten gevolge van het Grieksch en Latijn, en van eene al te uitsluitende studie en bewondering dier oudheid. Ik houd niet van tegenbeschuldigingen, omdat het een slendrige manier van redeneren is: maar gelooft mij, ik zou niet lang in mijn geheugen behoeven te zoeken, om insgelijks even treffende en wellicht meer overtuigende voorbeelden tegen de wetenschappen aan te halen. Ik zou u van Wis- en Schei- en Natuurkundigen kunnen spreken, die groote ongerijmdheden, groote dwaasheden gezegd hebben, welke zij gepaard hadden met eene verkeerde aanwending der Wetenschappelijke Studiën. In alle scholen kan de geest bederven worden, en de exacte of natuurwetenschappen kunnen evenmin als de oude talen den mensch bewaren voor noodlottige of belagchelijke afdwalingen."

België. — Het Genootschap der Wetenschappen, Kunsten en Letteren van *Henegouwen*, voor twee jaren opgerigt en te *Mons* gevestigd, beijvert sich zeer om onder de Wetenschappelijke en Letterkundige Vereenigingen eene eervolle plaats te bekleeden. Hetzelve heeft onlangs, om te beantwoorden voor 15 Januarij 1839 de volgende prijsvragen uitgeschreven: 1° Het nut der ijzeren spoorwegen voor *Henegouwen* aan te toonen. 2° den staat van dat gewest te beschrijven bij het begin der regering van Filips II; 3° de geschiedenis der steenwerktuigen in die provincie te schetsen; 4° de dapperheid der *Waroiers*, betoond bij hunne worsteling tegen de *Romeinen*, te bezingen; 5° een punt der geschiedenis of der oudheden van *Henegouwen* te behandelen.

Berigten uit het gebied van Kunsten en Nijverheid.

Diagraphe en *pantographe*. — De ijver der kunstenaars gaat altijd voort, werktuigen daar te stellen, waardoor men alle voorwerpen, die zich in de natuur bevinden, kan natecknen, al heeft men ook geen teekenen geleerd. De werktuigkundige Peter Bauer te Neurenberg vervaardigt thans een werktuig, hetwelk aan dit alles voldoet, onder den naam *diagraphe*. Deze machine is zeer eenvoudig. Men heeft daarbij geene verduisterings noodig, geen optisch glas of spiegel. Men brengt elk voorwerp, zoo als het zich aan het oog voordoet, op het papier. De architect, portret- en landschapschilder zal het van veel nut en gewigt zijn. Zoo naauwkeurig, als de Diagraphe de perspectivische verdeeling voorstelt, is geen kunstenaar in staat, ze zonder hetzelve op het papier te brengen. Den liefhebber zal dit werktuig vermaak doen, daar hij zonder voorafgaande oefening elke opneming zoo getrouw als de natuur verrigten kan.

De inrigting is eenvoudig en het gebruik zeer gemakkelijk. Die slechts een potlood in de hand houden kan en oogen heeft, kan met dit werktuig werken. Het geheel bevindt zich in een kastje, 10 duim lang en breed, is derwegens zeer geschikt om op reis medegevoerd te worden. Tevens is de prijs zeer matig; daar het stuk slechts 3 florijnen en een gebrek van koper vervaardigd slechts 9 florijnen kost.

Een ander werktuig tot een soortelijk doel, de *Pantographe*, dient, om elke teekening of schilderij te verkleinen, zonder een teekenaar.

Ook kan men daarmede de verkleinde teekening op koper of zink brengen. Ook dit werktuig werkt zeer juist en kost 1 fl. 24 kr., iets grooter 2 fl. 25 kr. en van koper 4 fl. het stuk.

Deze werktuigen zijn te bekomen bij C. Leuchs en Comp. te Neurenberg.

Stoffen die wollen lompen. — Zoo als wij vroeger gemeld hebben, bestaan in Engeland eene fabrijk, welke stoffen, uit lompen vervaardigd, levert; maar ook in Duitschland is dit niets nieuws. Reeds in Aug. 1833 beurde de fabrijkant G. Schäuffelen in Heilbronn, het middelpunt van de Wurtembergsche landhuishoudkundige maatschappij, eene beschrijving in van zijne inrigting en handelwijze ter oplossing van wollen lompen in wol, benevens proeven van wollen garen, even zoo als van een gebreid kledingstuk en van een stuk laken, waarvoor den inzender, alsmede voor andere belangrijke vorderingen in het papier maken, in September 1833 de Mathematische prijs toegewezen werd. Schäuffelen heeft zich bereid verklaard, ieder, die deze fabricatie wilde uitoefenen, grondige inlichtingen mede te deelen.

Luchtscheepvaart. — Dr. Wilh. Weinholtz in Brunswijk heeft eenen luchtwagen uitgevonden, die, volgens de daarmede in het klein genomene proeven, de uitvoering der luchtscheepvaart schijnt te verwezenlijken. Hij heeft deszelven beschrijven in een werk, bij Oehme en Muller te Brunswijk uit te geven, onder den titel van: *Luftschiff-fahrt und Maschinen-wesen*: aanwijzing van een nieuw middel van beweging, in de toepassing op het voortdrijven van de beweging van machines, vaartuigen, geschut en projectielen van alle soort, vermogender en voordeeliger, dan alle tot nu toe in gebruik gekomene krachtsontwikkelingen; van het grootste gewigt voor den oorlog, dewijl de aanwending er van onder de horizontale directie der luchtballen en der aerostatische vaartuigen, even zoo als de beweging, bekommering en leiding van luchtschepen zonder aerostatische kracht, in horizontale, even zoo als in verticale rigting, volkomen ter onder beschikking stelt.

168ste Koninklijke Nederlandsche Loterij.

Derde Klasse.

3de Trekking: N°. 20720, *f* 1000. N°. 21055, *f* 1000.
" 715, *f* 1000. N°. 15624, *f* 2500. N°. 4599, *f* 1000.

Beurs-prijs der Effecten, te Amsterdam.

DINGSDAG, den 16den Junij.

Namen der pCt.	Laagste koers.	hoogste koers.	koers 4 en h.	pCt.	Laagste koers.	hoogste koers.	koers 4 en h.
Werk. Schuld 2½	55 5/16	55⅝	55 11/16	Rusland.			
dito dito 5	100⅜	100⅞	100⅝	Obl. *Hope* 1798 5	103½		
Uitgestel. dito.	1 3/16			Dito 1822 5	103¾		
Kasbill. dito.	25 3/16	25 2/16	25⅛	Cert. dito 1811 5	98¾		
Amort. Synd. 4½	94⅜	94½	94½	Obl. te Lond. 5			
Dito dito 3½	79½	79½	79½	Cert. te Hamb. 5			
Schatkistbill. 4	100⅛			Ins. in Assig 6	68⅜	68½	
Hand.-Maats. 4½	107⅜	107½		Certific. dito. 6	68 11/16	69	
Nieuwe Dito. 4½	101⅛	101½		Polen.			
Paarsjes.				Aand. L. fl. 300			
Int. Gecomb. 3	80½			Pruisen.			
Engeland.				Dito dito R. 50	110⅝	110⅞	110½
Dito p. 12 Aug. 3				Neg. L. 1830. 4			
Spanje.				Oostenrijk.			
Per. R. R. Atto. 5	42½	43⅛	43⅛	Aand. L. *f* 100.			
Dito *f* 1000. 3	26 15/16	27⅛	27⅛	Dito dito 250 4			
Cert. Oyd. Leg 4				Metalliek. . . . 5	99		
Fransche Uitg.	16⅛	17⅛	17⅛	Dito L. gen. . . 5			
Cert. B. Lond. 5	30⅛	31	31	Dito. 2½			
Engelsch. Uitg.				Obl. *Goll & C.* 5			
Portugal.				Dito. 4			
Obl. te Lond. 5				Cert. Stadsb. 2½			
Dito dito 3	61½			Ween, B. act. 3			
Napels.				N. Ween, Aand.			
Certific. *L & B.* 5				Denemarken.			
Dito *Pale. & C.* 5				Leen. te Lond. 3			
Leen. Lond. *R.* 5				Brazilien.			
				Dito *Rotsch.* 5	82	82½	82⅜

*** Beste Luiksche zware BLOKLEIJEN, te bekomen voor civielen prijs bij TH. W. VAN PELT, te 's Hertogenbosch.

STEENDRUKKERIJ TE GORINCHEM.

De ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij heeft opgerigt eene *STEENDRUKKERIJ* en in staat is te kunnen leveren alle soorten van KRIJT-, GRAVEER-, BRONS- en PENNEWERK, alles naar de laatste thans in *Duitschland* gebruikelijke wijze.

Hij rekommandeert zich voor deze zijne inrigting in een iedens gunst, belovende eene prompte en ten uitersten civiele bedieninge.

Bestellingen worden aangenomen bij de Boekhandelaars Broese & Comp. te Breda.

H. HORNEER,
Stads-Boekdrukker te Gorinchem.

BIJ *BROESE & COMP.*, TE BREDA,

zijn van de Pers gekomen en door hen aan hunne Correspondenten alom verzonden:

I. DE DIFFERENTIAAL- EN INTEGRAAL REKENING, door S. Dix, Cz., Hoofd-onderwijzer der Wis- en Natuurkundige Wetenschappen, aan het Instituut van wijlen Zijne Excellentie den Admiraal *van Kinsbergen*, te Elburg. Vrij gevolgd naar het Fransch van *Boucharlat*. 1 deel in-8°, van 192 pagg. met Platen . . . . . *f* 2,40.

Dit belangrijk werk is in twee afdeelingen verdeeld, bestaande uit de volgende onderdeelen:

a. Eerste Afdeeling. Over het differentiëren van Algebraïsche functiën. - Over de achtereenvolgende differentialen. - Over het Theorema van *Maclaurin*. - Over het differentiëren van transcendentale grootheden. - Over de logarithmische differentialen. - Over de differentialen der sinussen, cosinussen en andere trigonometrische lijnen, of over de differentialen der cirkelinfunctiën. - Over het differentiëren van ingewikkelde transcendentale functiën. - Over het Theorema van *Taylor*. - Toepassing van de formulen van *Taylor*, op de ontwikkeling van verscheidene functiën en reeksen. - Over het differentiëren van vergelijkingen met twee veranderlijke grootheden. - Over de loodlijnen der raaklijnen. - Toepassing der voorgaande formulen. - Over de Asymptoten der kromme lijnen. - Over de maxima en minima, in de functiën met één veranderlijke grootheid. - Toepassing van de theorie der maxima en minima, op de oplossing van verscheidene vraagstukken. - Over de meetkundige beteekenis der differentiaal-quotiënten. - Over de inwendige krommen. - Over de transcendentale krommen. - Over de spiraal van *Archimedes* of *Canon*. - Over de logarithmische kromme. - Over de Cycloïde. - Over de Quadratrix.

b. Tweede Afdeeling. Over het integreren van enkelvoudige differentialen. - Over de zamengestelde differentialen, waarvan het integreren naar den regel in § 144 kan worden uitgevoerd. - Over de differentialen, welke door cirkelbogen geïntegreerd worden. - Over het integreren bij gedeelten. - Over het integreren door reeksen. - Over de tweede wijze der rationale gebrokenen. - Over het integreren van irrationale functiën. - Over het integreren van tweeledige differentialen. - Over de quadratuur der kromme. - Over het rectificeren der krommen. - Over het berekenen der oppervlakten. - Over de cubatuur der omwentelingslichamen. - Over het integreren van grootheden, welke sinussen en cosinussen bevatten. - Over het integreren van exponentiale en logarithmische grootheden. - Over het integreren van functiën met twee veranderlijke grootheden.

II. VERZAMELING VAN UITGEWERKTE VOORSTELLEN EN OPGELOSTE VRAGEN betreffende de *Rekenkunst*, ten dienste der Scholen, maar inzonderheid van zelfoefenaars, 1 deel in-8°. . . . . *f* 0,60.

Door dezelven wordt voorts met veel succes gedoceerd:

III. VERZAMELING VAN VOORBEELDEN, FORMULEN EN VRAAGSTUKKEN, uit de Letterrekening en Stelkunst van Meier Hirsch, uit het Hoogduitsch vertaald door G. Ramakers. In één deel kompleet. . . . . *f* 2,20.

Bij bovengemelden zijn ook verkrijgbaar:

I. LAMARTINE, *Souvenirs, Impressions, Pensées et Voyages pendant un Voyage en Orient, 1832-1833.* Tomes 1, 2 et 3, à 90 cents le volume.

Le quatrième et dernier volume est sous presse et sera publié dans peu de jours.

II. ANGELO, tyran de Padoue, drame par Victor Hugo, 75 cents.

III. LA LAMPE DE FER DE DANIEL LE LAPIDAIRE par Michel Masson, (*Michel Raymond*), 2 vol. in 18°. . . . *f* 1,70

Bij Bovengemelden blijft steeds geopend het *Abonnement in hunne* NEDERDUITSCHE EN FRANSCHE LEESBIBLIOTHEEK, waarin de nieuwste werken in beide talen gevonden worden, en waarin men zich Abonneren kan voor den prijs van *f* 1,— 's maands; buiten de Stad *f* 1,25.